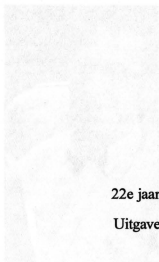

**oudheidkundige Vereniging
'oud Vorden'**

te Vorden

VORDENSE KRONYCK

22e jaargang, no. 1

Uitgave: juni 2004

INHOUD		p.
Van de Voorzitter		3
Het Groene Kruis in Vorden	N. J. Edens	4
Historie van De Konijnenbult, "In 50 jaar van beslotenheid naar openbaarheid en terug"	G. Emsbroek	9
Hoedenmodiste	J.C. Kroneman-Jörissen	14
Beelden uit mijn kinderjaren	H. Regelink	17
De Belthutte	Carlo Bosch	20
De Loze, (Een waar-gebeurd verhaal, maor al wel lang'e-lene)	Geurt Harmsen	22
Van de Redactie		25
Het jaarlijkse uitstapje		26

VAN DE VOORZITTER

“AJ PLAT KÖNT PRAOTEN, MOJ ‘T NIET LAOTEN”

Op de vergaderingen van onze oudheidkundige vereniging Oud Vorden wöd oaverlegd en gediscussieerd in ‘t ‘plat’. Op onze verenigings-bi’eenkomsten bij Bakker of De Herberg is de voertaal zo mögelyk ons eigen ‘plat’.

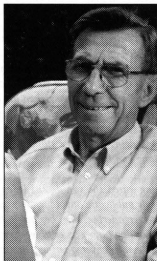
Hol ow moeders taal in ere, was Henk’s devies. Hi’j was daor een groten veur-vechter in. Henk dacht in ‘t plat, praoten, schreef en leavd’n in ‘t plat.

Hi’j was een van de initiatiefnemmers töt oprichting van onze oudheidkundige vereniging. Hi’j was onzen stimulator, zeg maor: de motor van onze vereniging deur de jaoren hen.

Vanaf now zölle wi’j et motten doen zonder zien scherpe visie op het Vordens gebeuren. As bestuur en leden van onze vereniging ervare wi’j dat as een groot verlies.

Veur Anja, Henk, Mieneke, Eddy en Irene zal dit gemis ‘t ergste waezen. Daorum, namens het bestuur en ok namens alle leden van Oud Vorden wil ik julie de kracht toewensen um dit grote verlies te können dragen en an Henk wil ik nog effen zeggen: Henk, namens Oud Vorden: **BEDANKT VEUR ALLES!!**

(Woorden van uw voorzitter bij de begrafenis van onze eerste voorzitter en erelid, Henk Wullink, op 10 april 2004. Hij overleed op 4 april 2004.)

HET GROENE KRUIS IN VORDEN

N. J. Edens

Tijdens het opruimen van mijn boekenkast kwam ik eind vorig jaar onderstaand manuscript voor een toespraak tegen. Het was van de inleiding die ik bij de opening van het nieuwe kruisgebouw aan het Jebbink, in juni 1989, in mijn hoedanigheid als voorzitter van de Kruisvereniging had gehouden. De oudheidkundige vereniging van Vorden in gedachten, heb ik het toen naar dhr. Henk Wullink gebracht met de vraag of Oud Vorden hier nog 'iets mee kon'. Nu bleek dat inmiddels een jubileumboek betreffende Bedrijvigheid in Vorden in de Twintigste Eeuw in voorbereiding was en de redactie van het beoogde boekwerk bleek o.a. ook geïnteresseerd in een korte beschrijving van de geschiedenis van het Groene Kruis in Vorden.

Het historisch overzicht dat ik had gemaakt ten behoeve van mijn inleiding zou hierbij goed gebruikt kunnen worden.

Hieronder volgt mijn uiteenzetting van destijds. Ik heb het voor deze gelegenheid aangevuld met een naschrift, dat de verdere ontwikkelingen sinds 1989 in vogelvlucht belicht.

Dames en heren,

Een speciaal welkom voor de ere-leden van de plaatselijke vereniging Mevrouw Rombach en dokter W.N. Lulofs. Dank zij de volijverige secretaresses en secretarissen hebben we 84 jaar geschreven geschiedenis voorhanden: De oprichtingsvergadering van het Groene Kruis te Vorden vond plaats op 20 maart 1905 in het Nutsgebouw.

Na een uiteenzetting van dokter C. Lulofs, wat betreft streven en wijze van werken van de vereniging, werd besloten tot de oprichting en velen traden meteen toe als lid. De activiteiten bestonden uit het uitlenen van verpleegartikelen. Deze werden bewaard in een kamer van het armenhuis. Het in dienst nemen van een vaste verpleegster ging de financiële krachten te boven. De hulp voor de zieken lag meer op de weg van de diaconiën. Het eerste jaarverslag eindigt als volgt: "Met de wens dat het Groene Kruis te Vorden, gesteund door de sympathie en medewerking van allen van welke godsdienstige of staatkundige overtuiging, tot welke stand zij ook mogen behoren, mee te mogen werken aan het belang van hen die lijden.

29-5-1906. Op een algemene ledenvergadering waren 168 van de 283 leden aanwezig, dat is 60 %. Er werd over geklaagd dat de publicatie onvoldoende was geweest. Niet alle leden waren op de hoogte van deze vergadering. Men besloot in het vervolg iedereen persoonlijk aan te schrijven. Een dag later was er al weer een bestuursvergadering en 5 dagen daarna weer een ledenvergadering. Op deze verga-

dering wordt het voorstel aangenomen collecte-busjes te plaatsen op drukbezochte punten. Er is er nog één van over, die staat nu al meer dan 80 jaar in de apotheek.

In elke vergadering komt de wens naar voren een wijkverpleegster aan te kunnen stellen. Het Groene Kruis kan het niet betalen. De Nederlands Hervormde kerk biedt aan een wijkzuster te benoemen.

1908. Dokter Lulofs: Het bestuur moet zich uitspreken over:

1e. Wie de wijkzuster benoemt,

2e. Wie haar instrueert,

de kerkeraad of het bestuur van het Groene Kruis. In beide gevallen zullen er leden weggaan.

Er komt een contract tussen de Nederlands Hervormde kerk en het Groene Kruis:

De kruisvereniging geeft de door de kerk goedgekeurde instructie.

De Nederlands Hervormde kerk financiert huis en huisraad van de zuster en geeft een jaarlijkse bijdrage. In hetzelfde jaar nog (1908) wordt de eerste wijkverpleegster benoemd en de verpleegartikelen verhuizen naar de woning van de wijkzuster.

In januari van het jaar daarop komt het bestuur bijeen ter bespreking van het volgende geval. Er is een verzoek van Mevrouw van den Borch binnen gekomen de verpleging van haar dienstbode ten huize van de zuster te laten plaats vinden. De dokter licht toe, dat het hier gaat om een rustkuur onder toezicht. Het bestuur vindt dat het niet kan, het huis van de zuster moet geen ziekenhuisje worden. Bovendien worden huis en meubels gefinancierd door de Nederlands Hervormde kerk. Het blijkt echter dat de zaak al is beklonken en het bestuur legt zich er voor deze keer bij neer; maar het mag niet weer gebeuren. De instructie zal worden aangepast. De zuster zegt dat bij haar het financiële voordeel heeft voorgezeten.

In het jaarverslag van 1909 las ik: Ook dit jaar mocht het Groene Kruis van de Naaivereniging, met de poëtische naam 'De Luie Vlijt' enige goederen in ontvangst nemen, bestaande uit 13 hemden, 2 dekens, 6 lakens, 3 borstrokjes enz.

Er wordt dit jaar (1909) besloten tot officiële oprichting van het Groene Kruis.

Notaris Numans maakt de statuten. Dus de oprichtingsvergadering is op 20-3-1905 en de officiële oprichtingsdatum is 5 jaar later, op 1-4-1910).

In de notulen van 1911 wordt als één van de besluiten genoemd: Het gemeentebestuur te verzoeken, zo die mocht over gaan tot bouwen van een nieuwe gevangenis, het tegenwoordige cachot te mogen bestemmen voor magazijn van ziekenverplegingsartikelen. Het is kennelijk niet doorgestaan, want je komt later nog herhaaldelijk tegen, dat ze een gebouwtje voor dit doel zoeken.

In de bestuursvergadering in mei 1913 komt de wens naar voren voor een eigen gebouw. Het zou nog 40 jaar duren voor dit gerealiseerd werd.

Dokter C. Lulofs, één der oprichters in 1905, stelde zich niet herkiesbaar in 1948. Om hem te eren stichtte het bestuur het dokter C. Lulofs-fonds met een bedrag van f 500,—. De dokter deed daar nog een bedrag bij. Bij zijn zeventigste verjaardag had hij een geschenk in geld ontvangen; daarvan had hij een radio gekocht en de rest deed hij bij het naar hem genoemde fonds. De baten van dit fonds werden besteed voor kinderuitzending en de bestrijding van t.b.c. in het werkgebied. In de jaren daarna werd er een bouwfonds gesticht, er werd een dubbele contributie geheven en er werd een lening gesloten van iets minder dan f. 5000,—.

Voor een totaal van f. 15.500,— werd het eerste kruisgebouw in Vorden gezet op het terrein van de zuivelfabriek. Het Groene Kruis hoefde dus zelf geen grond te kopen. Het gebouw bleef eigendom van de kruisvereniging, met recht van opstal. Het is - las ik in de notulen - zoiets als huwelijkse voorwaarden. De opening was op 11 april 1953. De architect was de heer Bakker, hier ter plaatse. Vele ondernemers in Vorden hebben hun bijdrage geleverd.

Zaterdag 31-10-53 was het afscheid van zuster Gemmink, na 28 jaren dienst, wegens pensioengerechtigde leeftijd. Ze was toen 55 jaar.

In 1955 nog behoorden ook de gezinsverzorging en de kraamzorg tot het Groene Kruis.

In het verslag van de bestuursvergadering in 1955 meldt de voorzitter dat hij juist vóór de vergadering werd opgebeld door de heer Gotink, die had gezegd: "Dokter het is toch te gek, de mensen van de K.I. rijden in een auto en de zuster zit op een plof!"

Besloten werd toen om te onderzoeken of er een scooter voor zuster Stoop aangeschaft kon worden.

In de notulen van de bestuursvergadering van 7 juli 1971 staat: Dokter De Vries en de heer Brummelman wensen de contributie te verhogen tot f. 15,—, te meer daar in de toekomst gedacht moet worden aan een nieuw wijkgebouw.

In het verslag van 1978 lees ik weer: "Moeten we ook eens aan nieuwbouw denken. Nu draait de zuivelfabriek nog, nu zitten we hier nog goedkoop".

In 1974 begon landelijk de reorganisatie van het kruiswerk. De eerste stap was de fusie van de kruisverenigingen van de drie zuilen: Het Wit-Gele, het Oranje-Groene en het Groene Kruis.

1 januari 1977 was de 'ontkleuring van het kruiswerk'.

In Vorden is alleen het Groene Kruis geweest en het heeft altijd uitstekend gewerkt.

Daarna kwam de vorming van de basiseenheden. Een aantal plaatselijke verenigingen moesten samen een basiseenheid vormen. Dat heeft veel moeite gekost. Velen vonden dat de plaatselijke kruisvereniging iets eigens was, van het dorp zelf. "De

dokter, de wijkzuster, het kruisgebouw, dat moet je plaatselijk houden". Maar vanuit den Haag werd doorgedrukt. De vorming van de basiseenheid werd een voorwaarde voor het ontvangen van rijkssubsidie.

Zo werd hier in 1980 de basiseenheid Vorden-Warnsveld-Zutphen gevormd.

Nu zijn we weer toe aan de vorming van grotere eenheden, Vorden-Warnsveld-Zutphen gaat deel uitmaken van het district Oost Gelderland.

Wellicht zal de heer Noordhoek U hier meer over gaan vertellen.

(De heer Noordhoek was directeur van het district Oost-Gelderland)

DAT WAS IN JUNI 1989. HOE IS HET VERDER GEGAAN?

Het plaatselijk bestuur kwam steeds verder af te staan van het Kruiswerk. De activiteiten van de plaatselijke verenigingen liepen terug. Vanuit het centraal bureau in Doetinchem waren ze actief in het stimuleren van de verenigingen. In sommige gemeenten lukte het wel, in andere helemaal niet. Een aantal verenigingen werd opgeheven. In Vorden is het tot nu toe een slapende vereniging.

Het Kruiswerk werd opgesplitst in:

De Stichting Kruiswerk, die de AWBZ-verstrekkings verzorgt en de Vereniging Kruiswerk, voor de niet AWBZ-verstrekkings.

De laatste organiseert cursussen, zoals de zogenaamde hart-cursussen. Verder cursussen over diabetes, dementie, massage, enz. Ook worden er lezingen aangeboden.

De veranderingen in het Kruiswerk gingen zo snel dat de bestuursleden er geen kennis meer van hadden en de medewerkers het nauwelijks bij konden benen. De verpleegkundigen kregen meer gespecialiseerde functies, zoals jeugdzorg, ouderenzorg, e.d., of management-functies. Vooral de oudere medewerkers hadden daar moeite mee; daar hadden ze niet voor gekozen.

De wijk-ziekenverzorgenden doen nu het werk van de wijkzusters.

In de periode 1992 t/m 1994 kwam de fusie tot stand met de Maatschappelijke Dienstverlening. Het ging toen Thuiszorg heten. In die tijd stond de Thuiszorg er financieel slecht voor. Om enige financiële ruimte te krijgen, werden gebouwen afgestoten, waaronder ook het gebouw in Vorden. Na de oprichting van de Thuiszorgwinkels, in Doetinchem, Zutphen en Winterwijk, waren de magazijnen niet meer nodig en kon men met minder ruimte volstaan. De patiënten kregen steeds meer te maken met diverse hulpverleners.

Eerder hielden de wijkzusters spreekuur. De patiënten konden binnen lopen met

een vraag, of opbellen. Nu krijg je iemand in Doetinchem aan de lijn. Het is allemaal veel onpersoonlijker geworden.

Veel mensen en vooral de ouderen hebben grote voorkeur voor dezelfde arts, dezelfde verzorgende. Ze vertrouwen hun klachten en problemen toe aan de eerste en gaan het aan de volgende niet nog eens uitleggen.

Er bestaat wel een patiënten-administratie, maar niet alles kun je vastleggen, niet alles kun je overdragen.

De tijden veranderen en het kruiswerk verandert mee.

Het Groene-Kruisgebouw naast de voormalige zuivelfabriek. Het is zoals de zuivelfabriek destijds ook afgebroken

HISTORIE VAN DE KONIJNENBULT

“In 50 jaar van beslotenheid naar openbaarheid en terug”

G. Emsbroek

Toen ik eind november 2003 door Hennie Rossel werd benaderd om voor de Vordense Kronyck een verhaaltje te schrijven over De Konijnenbult, kon ik spontaan antwoorden dat dát geen probleem was. Er lagen al wat aantekeningen en ik was toch al van plan dat eens uit te zoeken. Immers, ik haalde ze constant door elkaar, de data fout, enz. Over de gebeurtenissen vanaf het begin in 1925 wist ik niet meer te vertellen dan iedereen van de lichting '42. Vooral de gebeurtenissen tussen 1925 en 1947 vormden een “black box”, waarvan iedereen die ik sprak wel iets wist, maar nooit het fijne.

Nu, na 3 maanden, na 22 gesprekken met oud-inwoners en nog 20 gesprekken voor de interviewboek, is het verhaal al meer dan 100 bladzijden lang en beginnen de contouren van het echte verhaal van de Bult zich af te tekenen. In vrijwel elk interview komen nieuwe feiten of opvattingen naar boven, die het nodig maken deze toe te voegen of het verhaal aan te passen.

Daarom is het van belang in deze beschrijffase zoveel mogelijk op te tekenen en vast te leggen. Deze voorpublicatie is dus eigenlijk een oproep om allen die iets kunnen toevoegen aan deze historie contact te laten opnemen met de beschrijver, zoals ik mijzelf in deze noem.

Om een tip van de sluier op te lichten volgt hieronder de voorlopige inleiding van het boek in wording:

begin concept boek

Verantwoording van de beschrijver

Het verhaal is de bundeling van eigen herinneringen, gesprekken met direct of indirect betrokkenen, of kinderen daarvan, met vele oudere inwoners van Vorden, uit archiefonderzoek, napluizen van gastenboeken van het hotel, privé fotoalbums, brieven, correspondentie, enz. Vooral de vele gesprekken met de oudere Vordenaren, die minimaal 3 en soms in totaal 12 uren in beslag hebben genomen, waren in vele opzichten boeiend en vaak ook ontroerend, omdat deze inzage geven in hun persoonlijke leven en dat van anderen in het dorp Vorden in de periode 1925-1980. Het kostte dan ook vaak moeite "bij de les van De Konijnenbult te blijven", omdat de eigen verhalen soms interessanter waren dan die over "De Bult der Bulten".

Waar dat mogelijk was, zijn biografische krenten, soms van het type "auto", in de gortdroge verhaalpap gestrooid. Soms geven deze omegaverhaaltjes aanvullende informatie, soms geven ze meer kleur aan de sfeertekening van de beschreven tijd.

Van het unieke Frans-Canadese zangduo Kate & Ann McGarrigle bestaat een meeslepend lied met de titel: "The Jigsaw Puzzle Of Life". De speurtocht naar het waar gebeurde verhaal van het Pension, Hotel, Café, Restaurant De Konijnenbult vertoont een opvallende gelijkenis met de strekking van deze meeslepende pretentievolle smartlap. De vele interviews leverden vaak perfect passende stukjes van de puzzel van het leven op, maar tegelijkertijd ontstonden ook weer nieuwe open plekken. Deze konden later wel weer ingevuld worden, maar prompt ontstonden opnieuw open plekken....

Het kan dan ook niet anders dan dat dit ook een verhaal is geworden van lege plekken in de herinneringen. Morele en andere taboes, prudentie en soms haperende geheugens hebben het onderzoek naar de echtheid of de waarheid van de gebeurtenissen moeilijker gemaakt dan was voorzien. Na moeilijke herinneringsvragen gingen de ogen van de geïnterviewden vaak dicht, verdiepten zich de voorhoofdlijke rimpels en brak het spannende wachten aan op de bevrijdende door-

braak van een passend antwoord. Dat antwoord kwam helaas wel eens niet.... Was het onderzoek naar het ware verhaal van De Konijnenbult 10 jaar geleden begonnen, dan hadden de beschrijvingen ongetwijfeld uitvoeriger kunnen zijn. Het verleden gaat helaas niet voortschrijdend mee met het herinneringsvermogen. Vele van de ooggetuigen uit de periode 1925-1945 waren niet meer goed aanspreekbaar op vroege herinneringen, of de betrokkenen waren inmiddels overleden. Het was dan ook niet te voorkómen dat een aantal malen “logica, aannemelijkheid of waarschijnlijkheid” de plaats moest innemen van verifieerbare feiten.

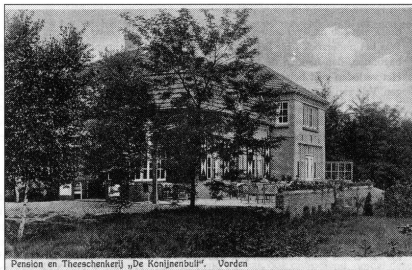
De verwevenheid van kasteel en hotel....

De geschiedenis van de familie van de oorspronkelijke eigenaar, baron Van der Borch tot Verwolde, Heer van Vorden en zijn familie, spelen een bepalende rol in de historie van De Konijnenbult. In feite zijn het twee geschiedeniscirkels die elkaar in de jaren van 1925 tot 1947, deels of geheel overlappen en zich pas nadien los van elkaar gaan bewegen. Het was dan ook niet te voorkomen dat aan beide geschiedeniscirkels aandacht moest worden besteed om het verhaal van De Konijnenbult in een goede context te kunnen plaatsen.

Op het moment dat deze alinea's aan de tekst worden toevertrouwd, realiseert de beschrijver zich dat het verhaal nooit compleet zal zijn, ondanks de bijna 50 interviews. In ieder gesprek na de publicatie zullen ongetwijfeld nieuwe gegevens bekend worden. Gegevens die “met de beste wil van de wereld” voordien niet beschikbaar waren te krijgen. Het verhaal van De Konijnenbult is in dat opzicht nooit af.

De “rode draad”, ofwel de verhaalslijn, in het boek....

Voor de duidelijkheid van het verhaal is de chronologie van de hoofdbewoners van De Konijnenbult aangehouden. De bijlage tabel van eigenaren en bewoners is daarbij een hulpmiddel. Deze bewoners kunnen we vinden in de gemeentelijke registers, waar van ieder woonadres de namen van de hoofdbewoners en de bijbehorende data onder elkaar staan. De namen van de oudere bewoners tot 1940 vinden we in het streekarchief in Zutphen, die van de bewoners na deze datum zijn in de actuele gemeentelijke administratie te vinden. Op de achterkant van deze kaarten staan de inwonende bewoners vermeld, met een cijferverwijzing naar de hoofdbewoner. Op deze wijze kon nagegaan worden wie het pand huurde en/of bewoonde en wie men als permanente “gast” binnen de hotelmuren had. Voorzover dat voor het begrip van de geschiedenis van het gebouw en haar bewoners van belang is, worden omega's - verhaalslussen - gemaakt. Deze uitstapjes gaan over de geschiedenis rondom de betrokkenen of betreffen tijdsgebonden situaties die het verhaal beter laten uitkomen in de context van de tijd.

De Konijnenbult in de tijd dat het huis in gebruik was als pensioen en theeschenkerij.

De gehele periode bestrijkt de tijd tussen 1925, de bouw van “een woning voor de jacht” en 1978, de terugkeer naar het gebruik als woning. De gehele periode is globaal in 4 episodes in te delen:

- 1925-1931 de woning en de twee werelden op en om de Bult
- 1931-1946 de opkomende en verdwijnende oosterbuurlijke sfeer
- 1946-1976 de geboorte en de dood van het echte hotel
- 1976-1978 de wedergeboorte van de woning

Tezamen vormen de episodes het verhaal van het vroegere formele woonadres D8, het latere nummer D120a, gelegen in de wijk Mossel, uitmondend in het verhaal van het uiteindelijke adres: Ruurloseweg 2, postcode 7251 LK te Vorden.

Het is een verhaal over geluk en droefenis, plezier en verdriet, gein en ongein, verholen en verscholen passies, succes en teloorgang, tevredenheid en verontwaardiging. Kortom, het is een verhaal over de “Goede Tijden, Slechte Tijden” van eigenaren, bewoners, gasten en andere betrokkenen....

(einde concept inleiding boek)

Vooral de eerste episode, waarin de voormalige wijkverpleegster Zuster Hendriks de hoofdrol speelt, is bijzonder in ontwikkeling en afloop. Om een tip van de sluier op te lichten: de reeks van interviews bevatte ook een lang gesprek met de

in 1931 geboren zoon van Zuster Hendriks. Na dit gesprek was zoveel vertrouwen gegroeid dat het dossier van Zuster Hendriks over haar tijd in Vorden aan mij werd toevertrouwd, compleet met brieven, foto's, e.d.

De zoektocht naar de "verloren zoon" begon op de magere basis van verhalen over deze bewoonster die men van oudere inwoners kon horen over de periode 1920-1931 over de bewoners van De Konijnenbult. Het waren echter tot op dat moment uitsluitend verhalen van derden. Totdat ik van een zeer oude, maar glasheldere, inwoner een doos mee kreeg waarin ca. 100 glasplaatfoto's zaten, in de periode 1900-1930 gemaakt door jhr. Pieter van Haeften. Deze woonde destijds in Huize Bella Vista aan de Zutphenseweg, nu nr. 38. Op een van deze foto's stond een verpleegster met een fiets met een kenmerkende kaarslantaarn voorop. De foto paste zo mooi in het verhaal over de wijkverpleegster dat ik bij voorbaat een afdruk van de foto in het verhaal opnam. Ik wist dat ik niet zuiver bezig was, omdat het bewijs ontbrak dat zij het was, totdat ik in een gesprek met een andere oude inwoner vroeg of hij Zuster Hendriks wel eens gezien had, hij antwoordde ontkennend, maar herinnerde zich uit de jaren '50 een lezing over het Groene Kruis waarin dokter De Vries een fotootje omhoog hield van een geüniformeerde wijkverpleegster met een fiets. De oude inwoner wist absoluut niet meer hoe ze er uit zag, maar die fiets met die lantaarn, dié was hem toen opgevallen.

BINGO, het wás Zuster Hendriks!

Dit was de eerste afbeelding van Zuster Hendriks, later zouden er nog vele volgen.

Het is de hoop van de beschrijver dat "de vaart erin blijft", ook al gezien de nog vele interviews die nog moeten volgen. En dan moet nog een uitgever en een subsidieverlener bereid worden gevonden, om het geheel in boekvorm te gieten. Dus, geachte lezers, aarzel niet met mij contact op te nemen, indien u meent iets te kunnen bijdragen aan de:

HISTORIE VAN DE KONIJNENBULT

"In 50 jaar van beslotenheid naar openbaarheid en terug"

Contact:

Gerrit Emsbroek

Ruurloseweg 2

7251 LK Vorden

0575 - 55 27 38

g.emsbroek@planet.nl

HOEDENMODISTE

J.C. Kroneman-Jörissen

Na het bezoeken van de meisjesvakschool te Zutphen, heb ik 8 jaren, onder andere als hoedenmodiste, gewerkt bij de Fa. Loman in Vorden. De heer Loman had een winkel in manufacturen en hoeden. Deze was gevestigd in het centrum van het dorp, op de plaats waar nu de ABN/Amro-bank staat.

In 1937 ben ik voor mezelf begonnen en wel in een voorkamertje in de ouderlijke woning aan de Zutphenseweg, alhier. Dit 'bedrijfje' heeft 2 jaren bestaan. Inmiddels was ik getrouwd en hadden mijn echtgenoot en ik een huis laten bouwen aan de Nieuweweg, thans Burgemeester Galléestraat genaamd. De winkel aldaar hebben we geopend in 1939 en uiteindelijk gesloten in 1973.

We hadden destijds veel profijt van de manufacturenzaak van de fa. Visser. Deze was slechts twee panden verderop gevestigd (en is daar nog steeds te vinden!). Na aankoop van nieuwe kleding, kwamen klanten regelmatig daarvandaan bij ons een hoed kopen!

Mevrouw Kroneman in haar winkel aan de Burgemeester Galléestraat. Vroeger heette die straat Nieuweweg.

Het pand aan de Burgemeester Galléestraat, waarin de winkel van mevrouw Kroneman was gevestigd. Etalage tijdens de feestweek in juli 1954.

Voorts werden modeshows georganiseerd in samenwerking met de fa. Visser. Ook in Ruurlo en Brummen werden dergelijke shows gebracht en wel in samenwerking met respectievelijk modehuis Zeevalkink en modehuis Meijerink. Ik zorgde dan voor bijpassende shawls en handschoenen.

Verder hadden we veel klanten uit het buitengebied van Almen en Laren.

Vermeldenswaard is nog dat het vroeger, veel meer dan tegenwoordig, gebruikelijk was dat dames tijdens kerkbezoek een hoed droegen.

Mijn echtgenoot, die ook dansleraar was, had zich destijds het vak van 'hoedenvervormer' eigen gemaakt. Je zou kunnen zeggen dat daarbij een hoed in een andere vorm werd gestoomd en geperst. De hoed werd als zodanig op maat en in de gewenste vorm gebracht. De hoeden waren gemaakt van haarvilt, of van wolvilt.

Ik verkocht ook strohoeden. Deze maakten we meestal zelf en wel van stroband, een echt natuurprodukt. Na het modelleren werden ze dan geappreteerd, waardoor deze mooi glanzend werden en beter in model bleven. Als gereedschap werd, behalve naald en draad, ook gebruik gemaakt van een met de hand bediende naaimachine en een stikmachine die met de voet werd bediend. Mijn zuster Reina hielp mij op gezette tijden met het 'aankleden' van de hoeden. Daarbij werden deze handmatig voorzien van linten en sierspelden.

Een bijzonder produkt in mijn assortiment was de bruidskapje met sluier, die ik helemaal zelf maakte. Het kapje werd aan de voorzijde eventueel voorzien van een kroontje, met of zonder pailletjes. Het was altijd heel spannend om deze met de aanstaande bruid, meestal in het bijzijn van haar moeder, te passen en te meten.

Ik heb het vak van hoedenmodiste altijd met bijzonder veel plezier beoefend, juist omdat elke hoed weer anders moest worden en, niet in de laatste plaats, vanwege het persoonlijk contact met de klanten!

Naschrift (red.)

In verband met ons voornemen om ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van onze vereniging in 2006 een boek uit te geven over 'bedrijvigheid' in Vorden in de 20e eeuw hadden wij diverse Vordenaren gevraagd om iets over hun vroegere carrière, of dat van hun voorouders, 'op papier' te zetten. Zo hadden wij ook mevrouw Kroneman gevraagd iets over haar beroep als hoedenmaakster te vertellen. Het bovenstaande is wat zij ons deed toekomen.

Zoals de meesten oudere Vordenaren onder ons wel zullen weten, is mevrouw Kroneman een dochter van de met name in Vorden bekend geworden kunstschilder Albert Michael Jörissen (1886-1971).

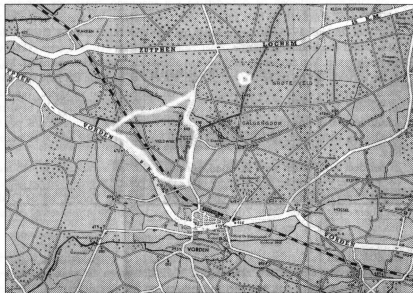

BEELDEN UIT MIJN KINDERJAREN

H. Regelink

Ik ben in 1931 geboren in het buurtschap Veldwijk, in de gemeente Vorden. Toen mijn ouders trouwden werd de boerderij van mijn grootouders van moederskant 'doorgetimmerd', d.w.z. naast de boerderij werd een tweede boerderij gebouwd. Een gedeelte van de landbouwgrond kwam toen bij de nieuwgebouwde boerderij. Mijn grootvader had de boerderij omstreeks 1900 gekocht. De vroegere eigenaar was jhr. Storm van 's Gravensande, van kasteel Den Bramel. De toenmalige pachter was H. Tjoonk. Deze had geen opvolger en wilde daarom de boerderij niet zelf kopen. De heer Tjoonk is later de eerste kassier geworden van de Boerenleenbank (later Rabo-bank).

Mijn vader is geboren op een boerderij ergens tussen Voorst en Klarenbeek, in het buurtschap 'Klein Amsterdam'. Toen mijn vader 12 jaar was, is hij verhuisd naar Warken, in de gemeente Warnsveld. Ik heb mij overigens vaak afgevraagd hoe men aan de naam 'Klein Amsterdam' gekomen is. Het is de heer Theo Jans, die daar geboren en getogen is, die het mij uit de doeken heeft gedaan. In een grijs verleden was daar een woonwagenfamilie 'gestrand', als gevolg van onher-

Kaart van Vorden uit de jaren '50, met daarop aangegeven het deel waarop dit verhaal betrekking heeft.

stelbare materiaalpech. De woonwagen werd als het ware een sta-caravan. De bewoners hadden nogal vaak bezoek van andere families, met hun woonwagens. Dat waren gewoonlijk vrolijke en luidruchtige 'happenings'. De boeren in de buurt zeiden toen: Et lik wel da'j hier in Amsterdam bunt.

Toen ik voor het eerst naar school ging, was ik bijna 7 jaar. De juffrouw in de 1e klas was juffrouw Klein Bleumink. Juffrouw Klein Bleumink is later mijn tante geworden. Ze is nu 96 jaar, woont in Canada en maakt het nog steeds goed.

In de zomer gingen we met de fiets naar school. Het was 3.5 km. 's Winters waren de zandwegen vaak te modderig en moesten we lopen. Dat gebeurde op klompen. De kleren die je droeg waren vroeger anders dan vandaag de dag. Je droeg zomer en winter een korte broek met bretels. 's Zomers droeg je kniekousen, een hemd en een blouse en in de winter een hemd, borstrok, trui, en lange kousen. Over de borstrok droeg je een soort jak, met een paar knopen. Onderaan hingen twee stukken knoopsgatenelastiek, van ongeveer 35 cm lengte. Hier kon men de kousen aan vast maken. Dit hele geval noemde men 'liefke'. We hadden 'daagse' kleren, zondagse kleren en schoolkleren. Zodra je thuis was uit school, moesten de daagse kleren aan. Het lokaal waar we tussen de middag ons brood op aten heette de 'broodshole'.

Voor kinderen verliepen de oorlogsjaren vrij spannend, maar ook zorgeloos, omdat we de ernst van de hele situatie niet door hadden. We waren daar nog te jong voor. In april 1945 nam mijn vader mij een keer mee naar het Grote Veld. Daar stond een houten schuurtje. Daar hebben we toen een hele serie parachutes opgegraven. Van parachute-stof werden allerlei kledingstukken gemaakt. Mijn vader vertelde dat hij na een dropping van wapens en munitie het hele spul met paard en wagen, in het 'stikke donker', naar dit schuurtje had vervoerd. Vandaar uit werden de wapens dan in kleine hoeveelheden verder verspreid. Het bewuste schuurtje staat er nog in het bos, aan de Oude Larenseweg. Toen begon ik pas te beseffen in welke hachelijke situaties je terecht kon komen door oorlog en bezetting.

In het deel van Vorden waar ik woon, is sinds 1950 veel veranderd. Ik heb hier voor dit deel van Vorden een en ander op een rijtje gezet. De grens van het gebied begint vanaf de Zutphenseweg, grens Warnsveld, richting Vorden, tot de Oude Zutphenseweg, dan de Oude Zutphenseweg over, tot aan de Almenseweg en dan linksaf, tot aan de grens met Warnsveld.

In 1950 waren de Zutphenseweg en de Almenseweg de enige verharde wegen in deze omgeving. De rest was zandweg en 's winters waren dat vaak modderwegen. Wij waren toen ook nog niet aangesloten op het elektriciteitsnet. Het verlichten van de stal gebeurde met een lantaarn. Vaak was dat een zogenaamde petroleumvergasser. Tijdens het voeren van het vee hing die lamp op de deel.

Daarna, tijdens het melken, hing deze achter de koeien en daarna in het kippenhok, tot ongeveer 9 uur, half 10.

Het voorhuis werd verlicht met butagas. Voor verwarming werden eierkolen gebruikt, ook wel gruis genoemd. Verder werd er ook wel hout en turf gestookt. In de herfst kwam altijd ene heer Potjegort, uit Almelo, de bestellingen voor turf ophalen. Een tijdje daarna werd dan de turf met een grote oplegger afgeleverd. De melk werd geleverd aan de 'Botterfabriek'. Varkens- en veehandelaren waren er veel. De eieren werden door de kruideniers afgenomen. Ze werden opgehaald wanneer de wekelijkse boodschappen werden afgeleverd. De eieren werden opgehaald met een transportfiets en later met een bestelwagen. In de winter, wanneer de binnenwegen onbegaanbaar waren, brachten de boeren bij toerbeurt de eieren uit de buurt met paard en wagen en, als er sneeuw lag, ook wel met een lange ladder, die men als slee gebruikte. De kisten met eieren werden hiervoor op de ladder gezet en het paard werd ervoor gespannen. Dat ging prima zo.

In 1950 woonden langs de Zutphenseweg, gerekend vanaf de grens met Warnsveld, tot aan de Oude Zutphenseweg en vandaar tot de Almenseweg en vervolgens weer tot de grens met Warnsveld, inclusief het gebied dat daar tussen ligt, in totaal 68 gezinnen. Nu zijn dat 97 gezinnen.

De onverharde wegen hadden toen nog geen naam. Een adres had alleen een huisnummer. In bovengenoemde gebied waren dat de nummers C 97 a, C 95, C 56, C 55, C 93, C 94, C 57, C 91, C 96, C 53, C 58a, C 97, C 85, C 87, C 88, C 89, C 90, C 92, C 59, C 52 C 51, C 54,

Naast de spoorbaan stonden nog 2 witte seinwachtershuizen. Deze werden bewoond door de families Harmsen en Breunisse. Of deze huizen vóór, of na 1950 zijn afgebroken, weet ik niet meer. Veel mensen hadden de landbouw en veeteelt als hoofdberoep, of als nevenbedrijf. Van het eerdergenoemde aantal van 68 gezinnen waren er 34 die melk leverden aan de fabriek. Daar is er nu nog één van overgebleven. Toen waren er 45 gezinnen die varkens hielden. Nu nog één. Nu ziet men op 23 adressen één of meer paarden. Negen adressen met één of meer mestrunderen, zeven met schapen. In totaal bezien, komt het er op neer dat er op 32 adressen nog een paard, rund of schaap, of een combinatie daarvan voorkomt. Maar, men mag die bijna allemaal kwalificeren als hobby-boeren. De landbouwgrond die door deze sanering is vrijgekomen, is deels in gebruik bij hobby-boeren, deels bij natuurorganisaties en deels bij boeren van buiten het gebied. Ook vond men hier destijds twee personen met een timmerbedrijf. Dat waren Oldenhof en Harmelink. Ook was er een bakker en een kruidenier. Dat is allemaal verleden tijd.

Er is in honderd jaar veel veranderd op het platteland!

DE BELTHUTTE

Carlo Bosch

In het boek Oud-Achterhoeksch Boerenleven het gehele jaar rond, van H.W. Heuvel, staat in het hoofdstuk VII ('November'), bij punt VII, 'Gaitje-Meuje zit te hekelen', een klein stukje over de geschiedenis van Vorden. Het gaat over een buurvrouw van de familie Heuvel, die op een dag komt vlas hekelen.

Hoo old bu'j Gaitje-meuje? - Jao , dat weet ik zoo rech neet. Een endjen in de zeuventig.

Het Kozakkenwinter (1813-'14, CB) heugt mi nog. Too was ik zoo'n snotdaern. Ik hebbe nou gauw mienen jaortied. In ut reuven-roên (knollenplukken, HWH) bun'k jong eworden.

Ik komme uut het Galgengoor in ut Vordensche veld. Mien oldershuus is nou weg; ut was ok maor 'n hutte. Kort bie was nog 'n bulten, waor vrogger de galge hadde 'estaon, zooas de olden zaên (zeiden, HWH).

Groepje lindebomen in Het Grote Veld, gegroeid vanuit een afgestorven, veel oudere lindeboom die eerder op deze plaats had gestaan. Die was inmiddels afgestorven en omgevallen. Op deze plek zou de Belthutte hebben gestaan.

Als we het veldnamenboek van Vorden er op naslaan, blijkt dat er inderdaad op de beschreven plek een huis heeft gestaan. Het lag ten oosten van de Larenseweg, vlakbij de kruising met de Heyendaalseweg. Het huisje heette de Belthutte. Deze benaming klopt in zoverre dat het in de beschrijving van Gaitje-meuje ook over een hutte gaat. Een hutte was toen een heel eenvoudig huisje, met meestal alleen maar een gemetselde stenen voorgevel. De rest van de wanden bestond uit gevlochten takken, aangesmeerd met leem. Het dak was meestal gemaakt van stro.

Bij navraag in de buurt bleek dat de plek waar het huisje gestaan zou hebben ook nu nog wel in het bos te vinden is. Als men de wandelpaden ter plekke volgt, komt men vanzelf langs een soort onduidelijke open plek in het dennenbos, waar zomaar een lindeboom staat. Die lindeboom is ook een belangrijke aanwijzing dat dit de plek is waar vroeger de Belthutte gestaan zou kunnen hebben.

Meester H.W. Heuvel werd op 5 aug. 1864 geboren op de boerderij De Blauwhand, in de buurtschap Oolde, bij Laren (Gld.). Deze boerderij staat er nog steeds, maar is door diverse verbouwingen niet meer in dezelfde staat als toen Heuvel hier opgroeide. In zijn jeugd hield de jonge Hendrik Willem reeds een dagboek bij. Onder andere deze dagboeken dienden als basis voor zijn boek Oud Achterhoeks Boerenleven.

Bronnen:

Heuvel, H.W., 1927. Oud Achterhoeksch Boerenleven het gehele jaar rond, 4E druk; N.V. Uitgevers-Maatschappij A.E. Kluwer, Deventer.

Maas, Loes H. en A.H.G. Schaars, 1996. Boerderij- en Veldnamen in Vorden, verzameld door R. Kater, J. van den Broek en B. Bargeman; Uitg. Stichting Staring Instituut/Mr. H.J. Steenbergstichting, Doetinchem.

DE LOZE

(Een waor-gebeurd verhaal, maor al wel lang'e-lene)

Geurt Harmsen

't Is al heel wat jaorn e-lene dat Gait van de Ege bie mien kwam met de vraoge of ik een loze *) veur um wol bouwen. Now, dat wol ik wel, want dat was immers mien vak. Der wodden af-e-sprokken da'k effen zol kommen kieken waor en wat der e-maakt mos wodden.

Afijn, too'k der wazze wodden der bie een komme koffie overlegd dat de loze 4 meter diepe en 6 meter lang zol wodden. De heugte van 3 meter was hoge zat. Toen kwam de vraoge of ie daor nog een anvraoge veur in mossen dienen bie de gemeente. Nao enig overleg lek 't ons maor better dit wel te doen.

Een dag of wat later ha'k een tekening klaor, wat formelieren in-e-vuld en naor 't gemeentehuus e-brach. En dan maor afwachten wanneer ie der wat van weer heurt. Noe mot ik zeggen, dat duurn in die tied soms ok al lange, maor dat was toen nog neet gebruikelijk. As 't wat lange duurt, wat doo'i dan? Dan moi der achteran en informeren wat der an de hand is.

Afijn, ik kom op et gemeentehuus, en daor wodden mien verteld dat de loze neet moech staon op de plaatse waor Gait de loze wol hemmen. Ik vraoge: waor dan wel? En krege as antwoord: *veur 't huus; en anders 15 meter uut de weg*. Dat waren de veurschiften.

Noe was 't zo a'i de loze 15 meter uut de weg bouwden, da'i dan in 't geheel neet meer in de schure konnen kommen den der al ston. En een loze bouwen veur 't huus, in 'n moestuin, is ok neet wa'j graag wilt. Dus ikke met den boodschap naor Gait van de Ege. Now, ie kunt begriepen, dat veel neet in goeie eerde. Wat noe? Nao enig aoverleg was 't misschien 't beste dat Gait es met de burgemeister der oaver zol praoten, um te heurn wat dén der van von. En, of der gin mouwe an was te passen um de loze toch op de plaatse te kriegen waor Gait den hemmen wol. Gait zol een onderhoud anvraogen en he kon een dag of wat later al bie de burgemeister terechte.

Now, den was goed te passe. Ze nommen 't hele geval deur, waornao de burger-vader zei dat hee toch effen an 'n gemeentenarchitect mos vraogen hoe of et zat met de veurschriften. Dus wodden den kearl op-e-trommeld.

Jao heren, de veurschriften bunt dat de loze 15 meter uut de weg mot staon, dus 't geet neet deur. Gait kump dus met een kater in huus. Wat noe?

Tussenbeide had Gait al wel wat rond e-kekken en e-metten wat der bie een ander de laatste paar jaor e-bouwd en e-timmerd was. Der waar'n op verschil-lende plaatsen in de gemeente wel gebouwen neer e-zet die korter an de straote

stond'n; en dat kö'i dan toch neet goed hebben.

Gait kump 'n anderen dag bie mien um de ervaringen van zien bezoek an de burgemeester te vertellen. Wat noe? *Wie gaot der eers maor is een nach over slaopen en dan kieke wie wel wa'w doot.*

Een hötjen later belt Gait met de vraoge of ik es langs wol kommen um der nog es oaver te praoten hoe'w der met doot. Gait steld'n veur um ankommen maondag met de bouw te beginnen, zonder vergunning. Ik zegge: das goed. Wie komt ankommen maandag. Alles wordt e-regeld.

Dus 's moandags ginge wie - Jan, mien timmerman en ikke - noar Gait. Toe'w daor kwammen, zei ik tegen Gait: *noe mo'w effen goet afsprekken hoe en waor wie las met könt kriegen en wat allemaole veur oew rekkening is.*

Op zien beroertst komt de bekeuring die ie kriegt -en die ikke kriege - veur oew rekkening. De uren en materiaalkosten van de timmerieë, de sloopkosten, dat alles is veur oew rekkening.

Gait zeg: *lao'w eers maor es een köpke koffie gaon drinken bie de vrouw.* Dus wielle goat naor binnen.

Onder 't drinken van de koffie zeg Gait: *wat doe'w? Oaveral in de gemeente kan der wel binnen 15 meter wodden e-bouwd, allene bie mien neet. Wat doe'w daor an? Waorop ik veurstell'n: a'i dat zo zeker wet, dan mo'w der ambtenaren uut Arnhem bie halen en laot die dan maor es zeggen wat ze der van vindt en hoe dat in Vorden mot.* Waorop Gait zeg: *ik hebbe vandage toch een snipperdag. Iele gaot zo naor huus en ikke naor Arnhem.* Waorop he vrög: *waor mot ik in Arnhem wea'n?*

Een oude loze bij 'Weustenenk' (Hackfort) die middels een opknapeurt een nieuw leven zal krijgen.

Maor dat wis gin van ons. *Wacht*, zei Gait, *dat wet Get van 't A wel. Den is jao oaveral bie die leu bekend. Ik zal um wel effen bellen. Zo e-zeg, zo e-daone. Gait bellen Get. Effen later kump Gait weer van de telefoon en zeg: Get zöch 't effen op waor'k wea'n mot. He belt zo terugge.*

Ondertussen zatte wie met ons allen an de koffie toen de telefoon weer ging. Gait der hen. Efkes later kump he weer en zeg tegen ons: jonges ielle goat neet naor huus, maor anut timmern. Wie kunt bouwen zonder vergunning! Ik hoeve niks te doon. Ik hoeve neet naor Arnhem, allene oelle helpen de boel vaste hollen. Alles ging zo as wie dat e-dach hadden en tegen 'n aovend an hadde wie de loze ongeveer klaor.

Toe'w naor huus wollen gaon, vrog ik an Gait: *heb ie al es wat met den gemeentearchitect e-had? Waorop Gait zei: jao. Ik vrogge: wat dan? Now, dat za'k oe zeggen. Veur een paar jaor terugge is der bie de buurman een stroberg af-e-brand. Daor is de brandweer bie e-wes um te blussen en daor was de gemeentearchitect ok bie. Den is immers brandweer-commandant en den leep daor ok rond en kwam ok bie onze hond langs 't hok. Den lei wel an de ketting, maor daor leep de architect te kort langs. Toen hef onzen hond um de bokse kapot e-trokken en effen later kwam'e bie mien met de boodschap dat ik de schade van zien bokse mos betalen. Waorop ik vrogge: waor is de brand e-wes? He zei: bie oew buurman. Dan hei toch ok niks bie ons te zeuken en helemaal niks bie mien hond? Ie kiekt maor da'i de bokse weer heel kriegt, met de complementen an oew baas, de burgemeister.*

Zo zie'j maor weer wat een hond te doon kan maken.

*) Een loze is een van hout opgetrokken open schuur, waar, afhankelijk van de grootte, hooi, of stro, maar ook wel wagens en/of andere machinerieën in werden opgeslagen.

VAN DE REDACTIE

SCHENKINGEN (bijgewerkt tot 30-04-'04)

Van de heer H.W. Groot Bramel

Een aantal oude jaargangen van de Vordense Kronyck en Midwinterpraot, Het boek, *Vorden, een Historische Verkenning*

Van de heer G.L. Jensma, te Vorden:

Stichting Gelderse Kerken (2 ringbanden)

Het boek, *De Achterhoek*, van Willy H. Heitling

Van de heer A.Viersen, te Vorden, de volgende boeken:

De Lochemse Samenleving in Vroegere Generaties, van prof. dr. H. Schuttevaer
Vereniging Gelre bijdrages en mededelingen, deel XLIV (met hierin een artikel over het Onstein)

Vereniging Gelre, bijdrages en mededelingen, deel XXXVI

Vereniging Gelre, bijdrages en mededelingen, deel VII

Vereniging Gelre, bijdrages en mededelingen deel LXI (met hierin een artikel over het Medler)

Tijdschrift *De Woonstede* (met hierin een artikel over de Wildenborch)

Een partij copieën van artikelen verschenen in lokale dagbladen.

Van mevrouw A. Agelink, te Apeldoorn:

Diverse oude jaargangen van de Vordense Kronyck

Van de heer K. Bakker, te Vorden:

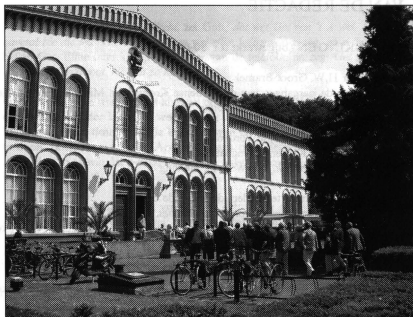
Een zeer oude foto van de dorpskerk.

Van mevrouw H. Koning-Memelink, te Vorden:

Diverse oude jaargangen van de Vordense Kronyck en Midwinterpraot.

400 Jaar Nederlands-hervormde Gemeente Vorden; uitg. Kerkenraad van de Nederlands Hervormde Kerk in Vorden, november 2002

De heer A.G. Tragter, te Vorden: zes foto's van de eerder afgebroken boerderij aan de Zutphenseweg. Deze oude boerderij is vervolgens geheel herbouwd tot woning in boerderij-stijl.

Verzorgingstehuis voor voormalig KNIL-militairen, thans en museum Bronbeek, in Arnhem.

HET JAARLIJKSE UITSTAPJE

Het jaarlijkse reisje van onze vereniging had dit jaar als bestemming het Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en museum Bronbeek, in Arnhem. Hoofdthema van dit museum is het koloniale verleden van Nederland, met name in Nederlands Indië.

's Middags werd een bezoek gebracht aan Paleis Het Loo, in Apeldoorn, waar we middels een buiten-rondleiding deskundig uitleg kregen over de historie van dit paleis, alsmede over haar prachtige geometrische tuinen. Ook was er nog ruimschoots gelegenheid om de speciale tentoonstelling 'Oranjes in de Wieg' te bezoeken, die daar momentel is ingericht.

De dag werd, zoals gebruikelijk, afgesloten met een gezellige koffietafel, die dit jaar werd genoten bij restaurant Bosgoed, in Wilp -Achterhoek.

Het gezelschap arriveert bij Paleis Het Loo.

Afsluitende koffietafel in Wilp-Achterhoek.